
Ishvaraproktam Vaidyanathatirthakshetramahatmyam

ईश्वरप्रोक्तं वैद्यनाथतीर्थक्षेत्रमाहात्म्यम्

Document Information

Text title : Ishvaraproktam Vaidyanathatirthakshetramahatmyam

File name : IshvaraproktaMvaidyanAthatIrthakShetramAhAtmyam.itx

Category : shiva, mAhAtmya, tIrthakShetra

Location : doc_shiva

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Description/comments : vaidyanAthasthalamAhAtmya | 3-4| vAvRittashlokaH ||

Latest update : February 25, 2025

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

February 25, 2025

sanskritdocuments.org

ઈશ્વરપ્રોક્તં વૈદનાથતીર્થક્ષેત્રમાહાત્મ્યમ્

- શિવગૌરીસંવાદે -

વૈદનાથસ્થલાવાસાત્ મદીયાર્થનવૈભવાત્ ।
તત્સ્થાનસેવનં કૃત્વા સર્વસૌભાગ્યવાન્ભવેત્ ॥ ૩.૪૫ ॥

તન્મે પ્રિયતરં વિદ્ધિ વૈદનાથસ્થલં શુભમ્ ।
વૈદનાથસ્થલે તત્ર ગૃધ્રેણારાધિતો ઋચા ॥ ૩.૪૬ ॥

રામેણ પૂજિતસ્સોઽહં સ્કન્દેન રવિણાપિ ચ ।
તત્સ્થાનં પ્રથિતં ભૂમૌ ગૃધ્રઋકટ્યૂર્ચનામકમ્ ॥ ૩.૪૭ ॥

શ્વશુરાવાસભૂમિર્યો હિમાદ્રિર્મમ ભામિનિ ।
તતોઽપિ વૈદનાથેઽસ્મિન્ સ્થલે પ્રીતિર્ન સંશયઃ ॥ ૩.૪૮ ॥

મરુદ્ધધાતટે પુણ્યે પદાનિ મમ સન્તિ વૈ ।
સ્વયંભૂનિ સહસ્ત્રાણિ પ્રસિદ્ધાનિ નગાત્મજે ॥ ૩.૪૯ ॥

સહસ્રેષુ પદેષ્વેષુ મદીયેષુ ચ ભામિનિ ।
અતિપ્રિયકરાણ્યથ પ્રવક્ષ્યામિ ચ તાન્યહમ્ ॥ ૩.૫૦ ॥

પ્રભાવમતિપુણ્યાનાં મદીયાનાં મહેશ્વરિ ।
મરુદ્ધધાતટસ્થાનાં નામાનિ પ્રવદામ્યહમ્ ॥ ૪.૧ ॥

સ્થાનનામ કથ્યતેઽથ સાવધાનયુતા શૃણુ ।
કાવેર્યાસ્તીર્યર્નધાઃ પુણ્યયોરુભયોરપિ ॥ ૪.૨ ॥

સ્વાયમ્ભૂન્યુત્તમાન્યેવ પ્રવક્ષ્યામિ યથાક્રમમ્ ।
પ્રિયે રત્નગિરિર્નામ કાવેર્યા દક્ષિણે તટે ॥ ૪.૩ ॥

અસ્તિ ક્ષેત્રં મહાપુણ્યં સર્વસૌભાગ્યદાયકમ્ ।
તસ્મિન્ સ્થલે ત્વયા સાકં નિવસામિ મુદા પ્રિયે ॥ ૪.૪ ॥

તસ્ય રત્નગિરેઃ શૃંગે કલ્પદ્રુમ સમા દ્રુમાઃ ।

यम्पकास्त्वथ याम्मेयाः पनसाः पाटलास्तथा ॥ ४.५ ॥

यन्मनाः पारिजाताश्च सर्वदा विलसन्ति य ।

कावेर्याश्चोत्तरे भागे मक्षिकापर्वतोत्तमे ॥ ४.६ ॥

अस्ति तीर्थं मडापुण्यममृताकारमद्भुतम् ।

तस्य तीर्थस्य पानेन जरामरणवर्जिताः ॥ ४.७ ॥

तत्रत्याजन्तवस्सर्वे तद्रक्षास्तमलं प्रिये ।

तत्रापि य त्वया सार्धं सर्वदा निवसाम्यहम् ॥ ४.८ ॥

कावेर्यायोश्चोत्तरे तीरे कुण्डस्थण्डिलमुत्तमम् ।

भाति तत्रोत्तरमुष्णः सर्वदा निवसाम्यहम् ॥ ४.९ ॥

मामिडैवाराजद्वन्द्वमा काशिक्षेत्रसमे पुरा ।

कुण्डस्थण्डिलनाम्नोऽस्य पूर्वस्थां दक्षिणे तटे ॥ ४.१० ॥

दर्विकातीर्थमाभाति तत्रापि निवसाम्यहम् ।

तस्य पूर्वं मडत् क्षेत्रं मदीयं भाति सर्वदा ॥ ४.११ ॥

पनसाद्यौ सुरैस्साकं त्वयापि निवसाम्यहम् ।

कावेर्या दक्षिणे तीरे त्रिशिरस्थानपर्वते ॥ ४.१२ ॥

नवरत्नमयैः कुड्यैः प्रासादैर्दृज्जवले वरे ।

निवसामि सुरैस्सार्धं पश्चिमाभिमुखे सदा ॥ ४.१३ ॥

गजराण्यमिति ध्यातं कावेर्याश्चोत्तरे तटे ।

अम्बिलाण्डाम्बया साकं ज्ञानभूमौ वसाम्यहम् ॥ ४.१४ ॥

पुण्यं सप्तमुनिस्थानं तस्य पूर्वं विराजते ।

तस्मिन्नपि गणैस्साकं पश्चिमाभिमुखे सदा ॥ ४.१५ ॥

निवसामि त्वया सार्धं सर्वसौभाग्यदायिनि ।

कावेर्याश्चोत्तरे तीरे स्थाण्डीश्वरमनुत्तमम् ॥ ४.१६ ॥

भाति तत्रामरैस्सार्धं सर्वदा निवसाम्यहम् ।

कावेर्याश्चोत्तरेतीरे जलेश्वरमनुत्तमम् ॥ ४.१७ ॥

तस्मिन् जलेश्वरे पुण्या नाम्ना पञ्चनदे शुभे ।

तत्रन्यानां य जन्तूनां मृतिकाले दयायुतः ॥ ४.१८ ॥

અહં તારકમન્ત્રત્ય મર્મ વક્ષ્યામિ સર્વદા ।
 કાવેર્યા દક્ષિણેતીરે પુણ્યં પુષ્પવનાભિધમ્ ॥ ૪.૧૯ ॥
 તત્ર વાસોમેરૈસ્માકં મમ પ્રિયતરં પ્રિયે ।
 કાવેર્યા દક્ષિણેતીરે તગ્જીશ્વરમનુત્તમમ્ ॥ ૪.૨૦ ॥
 આનન્દવલ્લીદેવ્યા ચ ત્વયા સહ વસામ્યહમ્ ।
 તસ્ય ચોત્તરભાગેતુ કાવેર્યા દક્ષિણે તટે ॥ ૪.૨૧ ॥
 શ્રીકણ્ઠનગરે તત્ર વીરસ્થાને વસામ્યહમ્ ।
 મનાભિમતમત્યન્તં મુક્તિસ્થાનં ચ તદ્ભુવિ ॥ ૪.૨૨ ॥
 તસ્ય પૂર્વે મહત્ ક્ષેત્રં પવિત્રં પાપનાશનમ્ ।
 શ્રીશબ્દપૂર્વે વિખ્યાતં નાત્રા જીવન્તિકાસ્થલમ્ ॥ ૪.૨૩ ॥
 યત્તીર્થં શ્રીવટાખ્યં તત્ ભાતિ તત્ર મમાસ્પદમ્ ।
 સાર્ધં કોટિગણૈર્ગૌરિત્વયા સહ વસામ્યહમ્ ॥ ૪.૨૪ ॥
 અન્યદત્યદ્ભુતં પૂર્વે કાવેર્યા દક્ષિણેતટે ।
 કુભ્મઘોણમિતિ ખ્યાતમસ્તિક્ષેત્રં મહદ્ભુવિ ॥ ૪.૨૫ ॥
 તત્ર સંવસતાં દેવિ નરાણામસ્તિ નિશ્ચયમ્ ।
 હેમપદ્મ વિચિત્રં ત્યાત્ વટિકાદ્વય માત્રતઃ ॥ ૪.૨૬ ॥
 નામ્ના કુભ્મેશ્વરસ્તત્રં સમસ્થાનેશ્વરાવૃતે ।
 વિવસામિ ત્વયા સાર્ધં જગતામધિનાયિકે ॥ ૪.૨૭ ॥
 મરુદ્ધધાયાસ્તીરે તત્ સોમેશ્વરમિતિ શ્રુતમ્ ।
 તસ્મિન્ સ્થલે ત્વયા સાર્ધં નિવસામ્યખિલેશ્વરિ ॥ ૪.૨૮ ॥
 પટ્ટીશ્વરમિતિ ખ્યાતં કાવેર્યા દક્ષિણે તટે ।
 તત્રાપિ ચ ત્વયા સાર્ધં વસામિ નિખિલેશ્વરિ ॥ ૪.૨૯ ॥
 કાવેર્યા દક્ષિણે તીરે વિશ્રુતં જગતીતલે ।
 સ્થાનં ત્રિભુવનં નામ મહદસ્તિ મમાસ્પદમ્ ॥ ૪.૩૦ ॥
 તસ્મિન્ સ્થલે ત્વયા સાર્ધં નિવસામિ મહેશ્વરિ ।
 અન્યદત્યદ્ભુતં ગૌરિ બ્રહ્મહત્યાવિનાશકમ્ ॥ ૪.૩૧ ॥
 મધ્યાર્જુનમિતિ ખયાતં ત્રિષુ લોકેષુ વિશ્રુતમ્ ।
 તસ્ય ક્ષેત્રસ્ય માહાત્મ્યં કોવા વર્ણયિતું ક્ષમઃ ॥ ૪.૩૨ ॥

તસ્મિન્ સ્થલે મહાલિંગઃ નિવસામિ ત્વયા સહ ।
 તસ્ય સ્વયમ્ભુસ્થાનસ્ય પૂર્વસ્યાં મત્પ્રિયં સ્થલમ્ ॥ ૪.૩૩ ॥
 મહદ્વધાયાસ્તીરે તત્ દક્ષિણે સકલં પ્રદમ્ ।
 ગોમુક્તીશમિતિ ખ્યાતં ત્રિષુ લોકેષુ વિશ્રુતમ્ ॥ ૪.૩૪ ॥
 ગોમુક્તીશ ત્વયા તત્ર સદાડતુલ કુયાખ્યયા ।
 નિવસામિ મુદાનૃણાં વસતાં મોક્ષદાયકઃ ॥ ૪.૩૫ ॥
 આશ્ચર્યાણિ ચ વરાણિ મદીયાનિ વિભાન્ત્યપિ ।
 ઋષીણાં મણ્ડલં તત્ર બહૂનામપિ વર્તતે ॥ ૪.૩૬ ॥
 વસવોડ્યૌ ચ રુદ્રાશ્ચ દ્વાદશાદિત્યદેવતાઃ ।
 સર્વાશ્ચ શક્તયશ્ચાપિ તત્ર ગોમુક્તિશકુરમ્ ॥ ૪.૩૭ ॥
 આરાધયન્તિ સિધ્ધર્થ મમ પ્રિયમુમે ભૃશમ્ ।
 તસ્ય ચોત્તર ભાગે તુ ત્રિકોટીશ્વરનામકમ્ ॥ ૪.૩૮ ॥
 અસ્તિ ક્ષેત્રં મહાપુણ્યં સર્વમંગલદાયકમ્ ।
 નિવસામિ ત્વયા તત્ર સર્વદા જગદીશ્વરી ॥ ૪.૩૯ ॥
 મરુદ્વધાતટે પૂર્વદક્ષિણે ભીમદાયકે ।
 માયૂરમિતિ વિખ્યાતં કાશિક્ષેત્રસમં શુભમ્ ॥ ૪.૪૦ ॥
 મમ પ્રીતિકરં શ્રેષ્ઠમદ્ભુતં પાપનાશનમ્ ।
 તત્ર દેવૈસ્સમસ્તૈશ્ચ પૂજ્યમાનપદામ્ભુજઃ ॥ ૪.૪૧ ॥
 અભયામ્બિકયા સાકં ત્વયા દેવી વસામ્યહમ્ ।
 એતેષુ પુણ્યક્ષેત્રેષુ મદીયેષુ સદા મમ ॥ ૪.૪૨ ॥
 આવાસો લોકરક્ષાર્થ તથાપિ શ્રૃણુ મે વચઃ ।
 રહસ્યભૂતમત્યન્તં તત્ સુખાવહહેતુકમ્ ॥ ૪.૪૩ ॥
 અનન્તશક્તિસહિતે સ્વયંલિંગે મનોહરે ।
 ઉત્તરે સહ્યજાયાશ્ચ પાવને પાપનાશકે ॥ ૪.૪૪ ॥
 પુણ્યે પ્રધાનભૂતેડસ્મિન્ ક્ષેત્રાણામુત્તમોત્તમે ।
 વૈદ્યનાથસ્થલે પ્રીતિગૌર્યાવાસેતિ નિર્મલે ॥ ૪.૪૫ ॥
 નામ્ના શ્રીગન્ધકણ્ઠી ચ ત્વન્મૂર્તિઃ શુભદાયિની ।

અનન્તશક્તિયુક્તા સા સર્વાભીષ્ટપ્રદાયિની ॥ ૪.૪૬ ॥

તથા શ્રીગન્ધકણ્ઠ્યાહં કોશશક્તિસમાહિતઃ ।

સર્વેષાં સર્વદા નિત્યં ગ્રહનિગ્રહસાદરઃ ॥ ૪.૪૭ ॥

સ્વામી ચ ષણ્મુખસ્તેષાં નિયન્તા રક્ષસામપિ ।

વસત્યનુદિનં તત્ર મદાજ્ઞાપરિપાલકઃ ॥ ૪.૪૮ ॥

ત્રિષુ ભૂરાદિષુ શિવે મદીયેષુ પદેષ્વપિ ।

ષષ્ટિકોટિ સહસ્રેષુ પ્રત્યેક શરદાં શતમ્ ॥ ૪.૪૯ ॥

શિવાર્ચનપરાણાં તુ શ્રેયા ભવતિ યત્રણામ્ ।

તતોઽધિકં મહચ્છ્રેયઃ સકુદૃદ્યૈશ્વરસ્થલે ॥ ૪.૫૦ ॥

અચિકિત્સા ચિકિત્સેશં સર્વાભીષ્ટપ્રદાયકમ્ ।

ભિલ્લૈરર્થયતાં પુંસાં ભવત્યેવ ન સંશયઃ ॥ ૪.૫૧ ॥

અભિષેકં ચ નૈવેદ્યં તામ્બૂલં ચ પ્રદક્ષિણમ્ ।

નમસ્કારો જયશ્ચૈવ દાનાનિ દ્વિજભોજનમ્ ॥ ૪.૫૨ ॥

યે કુર્વન્તિ નરા ભક્ત્યા તેષાં પુણ્યફલં શૃણુ ।

રોગાર્તાં રોગનિર્મુક્તો નેત્રાર્થી નેત્રમાપ્નુયાત્ ॥ ૪.૫૩ ॥

પુત્રાર્થી લભતે પુત્રં ધનાર્થી ધનમાપ્નુયાત્ ।

ભૂતપ્રેતપિશાચાદૈઃ ગ્રસ્તાશ્ચેન્મનુજાઃ સ્ત્રિયઃ ॥ ૪.૫૪ ॥

તદ્દોષેભ્યો વિનિર્મુક્તાઃ સર્વાન્ કામાનવાપ્ય ચ ।

ત્રિસમકુલમુદ્ધૃત્ય વ્રજેયુર્મત્પદં ધ્રુવમ્ ॥ ૪.૫૫ ॥

સ્નાત્વા સિદ્ધામૃતે ગૌરી ગોક્ષીરાખ્યેતિ નિર્મલે ।

કલ્પકાખ્યં ગણપતિં સર્વાભીષ્ટપ્રદાયકમ્ ॥ ૪.૫૬ ॥

શ્રીગન્ધકણ્ઠી ત્વાં માં ચ ત્વત્પુત્રં ષણ્મુખં પ્રિયે ।

સેવન્તે યે નરા ભક્ત્યા સ્તુવન્તિ સ્તુતિવાડ્મયૈઃ ॥ ૪.૫૭ ॥

તે સર્વે ભવરોગૈશ્ચ વિનિર્મુક્તા ભવન્ત્યમી ।

ગ્રહાદિપીડયા મુક્તા ઇતિ તત્ર કિમદ્ભુતમ્ ॥ ૪.૫૮ ॥

પ્રાપ્નુવન્તિ પરાં મુક્તિં ભુક્ત્યા ભોગાનનેકશઃ ।

વૈદ્યનાથસ્થલે પૂજા વિશેષાત્ કલ્પયન્તિ યે ॥ ૪.૫૯ ॥

મદાસ્થાનનિવાસાસ્તે કલ્પે કલ્પે ભવન્ત્યહો ।

અગસ્ય ઉવાચ ।

તચ્છૃત્વા વચનં તસ્ય પાર્વતી જગદમ્બિકા ॥ ૪.૬૦ ॥

આનન્દામ્બુધિકલ્લોલસ્વાન્તરા ગિરિજા તદા ।

પાદાબ્જ પરમેશસ્ય પ્રણામ મુહુર્મુહુઃ ॥ ૪.૬૧ ॥

॥ ઇતિ વૈદ્યનાથસ્થલમાહાત્મ્યે ઇશ્વરપ્રોક્તં વૈદ્યનાથતીર્થક્ષેત્રમાહાત્મ્યં સમ્પૂર્ણમ્ ॥

- ॥ વૈદ્યનાથસ્થલમાહાત્મ્યમ્ । ૩-૪ । વાવૃત્તશ્લોકાઃ ॥

- .. vaidyanAthasthalamAhAtmyam . 3-4. vAvRRittashlokAH ..

Notes:

Śiva શિવ outlines to Gaurī ગૌરી about the VaidyanāthaKṣetra વૈદ્યનાથક્ષેત્ર and mentions about several tīrtha તીર્થ establishments around River Kāverī કાવેરી that is also known as River Marudvṛdhā મરુદ્ધા.

Śiva શિવ also mentions the Names and Forms of Devī દેવિ residing with Him in those places e.g. ŚrīGandhakaṇṭhī શ્રીગન્ધકણ્ઠી in Vaidyanātha Sthala વૈદ્યનાથ સ્થલ.

Encoded and proofread by Ruma Dewan

——
Ishvaraproktam Vaidyanathatirthakshetramahatmyam

pdf was typeset on February 25, 2025

——

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

